рушення» [Електронний ресурс]. – режим доступу: http:// zakon 5. rada. gov. Ua /laws/show/z0656-15- Назва з екрана;

7) Закон України «Про оборону України» від 12 лютого 2015 року N 186-VIII[Електронний ресурс]. – режим доступу: http://search.ligazakon.ua /l_doc2. nsf/ link1/ find:Про+оборону+України/T193200.html- Назва з екрана;

8) Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців, надання командирам додаткових прав та покладення обов'язків в особливий період» від 05.02.2015[Електронний ресурс]. – режим доступу: http://zakon4.rada. gov.ua/ laws/show /158–19- Назва з екрана;

9) Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 1 липня 2015 року N 570-VIII, [Електронний ресурс].-режим доступу: http://search. ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/find:Про+мобілізаційну+підготовку+та+мобілізацію/T354300.html- Назва з екрана.;

10) Закон України «Про військовий обов'язок та військову службу» від 06.10.2015№ 716-VIII, [Електронний ресурс].-режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2232–12- Назва з екрана;

11) Закон України «Про часткову мобілізацію» від 17 березня 2014 року N 1126-VII, [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://search.ligazakon.ua /l_doc2.nsf/link1/find:Про+часткову+мобілізацію/U303_14.html- Назва з екрана;

12) Кодекс України про адміністративні правопорушення зі змінами на 31 березня 2015 року N 2-рп/2015, [Електронний ресурс].-режим доступу:http:// search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/find:кодекс+україни+про+адміністративні+правопорушення/KD0005.html- Назва з екрана;

13) Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців, надання командирам додаткових прав та покладення обов'язків в особливий період»//Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст. 92

Вапсва Юрій Альфонсасович

ВПЛИВ ФАКУЛЬТАТИВНИХ ОЗНАК ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ НА ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНИ

Більше року на східних кордонах України ведуться бойові дії. Чисельність збройних сил України збільшена до 250 тис. чоловік. Прове-

дено шість хвиль часткової мобілізації, остання з яких завершилася 17 серпня 2015 р. Негативною стороною цих подій став ріст злочинів проти встановленого порядку несення військової служби та забезпечення призову та мобілізації.

Рівень злочинів проти встановленого порядку несення або проходження військової служби показує, що у 2007 р. їх було зареєстровано 508, у 2008 р. – 450, у 2009 р. – 442, у 2010 р. – 551, у 2011 р. – 493, у 2012 р. – 3521 . Це означає, що протягом 2007–2012 рр. загальна кількість злочинів, які вчинені військовослужбовцями, із певним коливанням скоротилась майже на третину [1].

На сайті генеральної прокуратури України наведені статистичні дані щодо військових злочинів за січень-вересень 2015 р.:1) кримінальні правопорушення, у яких особам вручено повідомлення про підозру –1069, 2) кримінальні правопорушення, у яких на початок звітного періоду рішення не прийнято – 1425 [2].

Головний військовий прокурор Анатолій Матіос заявляє, що є певні складнощі з дотриманням законності добровольчими батальйонами Вони створені і обліковуються в системі Міністерства внутрішніх справ і відповідно підпадають виключно під дію закону «Про міліцію»(втратив чинність), а у випадку вчинення злочинів – під загальні норми Особливої частини Кримінального кодексу. Навіть коли вони перебувають у зоні АТО. Добровольчі батальйони в системі МВС не підпадають під дію військових статутів і відповідно не несуть відповідальності за вчинення тих чи інших дій, що можуть кваліфікуватися як військові злочини [3].

На певному етапі військові злочини, вчинені у ході мобілізації і проведення АТО (такі як бездіяльність військової влади, дезертирство, непокора, викрадення, вимагання військовослужбовцем зброї) кваліфікувалися як такі, що вчинені у мирний час. І покарання відповідно призначалося у тих межах, що передбачені для мирного часу.

Виникла нагальна потреба внести зміни до ст.ст. 402–405, 407–411, 413, 418–421, 425, 426, 428, 435 КК України, встановивши суворішу відповідальність за військові злочини, передбачені вказаними статтями КК, якщо їх вчинено не лише в умовах воєнного стану, а й в умовах особливого періоду, під яким розуміється період, що охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій [4].

Рішення про мобілізацію приймається Президентом України «у разі збройної агресії проти України або **загрози нападу на Україну**». (ст. 4 За-

кону України «Про оборону України»). Ці повноваження надані Президенту як гаранту державного суверенітету, територіальної цілісності та додержання Конституції України (ст. 102 Конституції України).

З моменту оголошення мобілізації, відповідно до ч. 8 ст. 4 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», настає особливий період функціонування національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, Збройних Сил України, інших військових формувань, сил цивільного захисту, підприємств, установ і організацій. Визначення терміну «особливий період» вказано у Законі України «Про оборону України» (абз.11 ст.1), яким визначається, що особливий період – це період, який настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи з моменту введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій. Таким чином, буква та дух Закону говорять, що беззаперечним є зв'язок між мобілізацією та особливим періодом у державі, а також про те, що відповідальність за ухилення від мобілізації є можливою у розглянутий нами особливий період [5].

У зв'язку з цим постають питання щодо особливостей кваліфікації військових злочинів, вчинених в особливий період. Ця ознака відноситься до обстановки вчинення злочину, яка розглядається в якості кваліфікуючої (обтяжуючої) відповідальність ознаки. По загальному правилу обстановка вчинення злочину є факультативною ознакою об'єктивної сторони складу злочину.

Як зазначалося вище в Україні відбулося кілька черг мобілізації, що відбувались у певні часові терміни. Якщо буде потреба буде проводитись сьома хвиля мобілізації. В кримінальному кодексі положень щодо роз'яснення терміну «особливий період» не закріплено, диспозиції статей є банкетними, а законодавство у цій сфері важко назвати стабільним. Тому, враховуючи, що свідомість особи не завжди охоплює ці особливості, може ставитися питання про притягнення особи до кримінальної відповідальності при наявності ознак помилки в кримінальному праві. Принцип, що незнання закону не звільняє від кримінальної відповідальності, є основополагаючим, але не можна виключати, що на стороні особи будуть об'єктивні обставини, що не дозволять знати про зміни в законодавстві.

В цій ситуації юридична помилка щодо злочинності діяння повинна враховуватись тільки у випадку, якщо будуть встановлені обставини, які заважали ознайомитись з положеннями закону та підзаконних нормативних актів.

Література:

1. Лист Генеральної прокуратури України від 10.06.2013 р. №27/2-47вих-13.
2. Електронний ресурс . – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112173&libid=100820&c=edit&_c=fo
3. Електронний ресурс . – Режим доступу: http://www.pravda.com.ua/articles/2015/02/10/7058074/view_print/
4. Електронний ресурс . – Режим доступу: http://www.unian.ua/politics/1031691-parlament-planue-posiliti-vidpovidalnist-za-viyskovi-zlochini.html
5. Електронний ресурс . – Режим доступу: http://www.mil.gov.ua/ministry/aktualno/do-uvagi-vijskovosluzhbovcziv/pro-uhilennya-vid-obovyazku-zahishhativitchiznu-v-umovah-osoblivogo-stanu-pravovij-analiz.html

Венедиктов Валентин Семенович

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ПРАВОВОЙ ЗАЩИТЫ ВОЕННОСЛУЖАЩИХ

Конституция Украины в ст. 17 закрепила положение о том, что государство обеспечивает социальную защиту граждан Украины, которые пребывают на службе в Вооруженных Силах Украины и в других военных формированиях, а также членов их семей. Имеется в виду то, что граждане, пребывающие на службе в Вооруженных Силах Украины и в других военных формированиях – это военнослужащие, которые представляют собой социальную группу, состоящую из индивидуальных субъектов права, которым необходима социально-правовая защита, как в период прохождения службы, так и после ее окончания.

Понятие «военнослужащий» характеризуется следующими признаками: физическое лицо, достигшее призывного возраста; отвечающее требованиям законодательства о военной службе; которому присвоено в установленном порядке персональное воинское звание; выполняющее функции в сфере обороны и военной безопасности государства и принявшее присягу на верность Украине.